

CONSILIUL LEGISLATIV

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, pentru modificarea art. 77 din Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală

Analizând propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, pentru modificarea art. 77 din Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (b105/28.02.2024), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr. XXXV/1137/04.03.2024 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D237/05.03.2024,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, cu completările ulterioare, și al art. 33 alin. (4) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, cu modificările ulterioare,

Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Propunerea legislativă are ca obiect completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, modificarea art. 77 din Legea nr. 253/2013 privind

executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, precum și modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, în sensul reglementării măsurii de siguranță constând în castrarea chimică, aplicabilă persoanelor care au săvârșit una dintre faptele prevăzute la art. 218¹ (violul săvârșit asupra unui minor), art. 219¹ (agresiunea sexuală săvârșită asupra unui minor) și 222 (racolarea minorilor în scopuri sexuale) din Codul penal.

2. Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituția României, republicată, iar în aplicarea dispozițiilor art. 75 alin. (1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Senatul.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. Menționăm că, prin avizele nr. 404/14.04.2014, nr. 491/29.04.2014 și nr. 147/02.03.2018, Consiliul Legislativ a mai avizat trei propuneri legislative cu obiect de reglementare similar, transmise de Secretarul General al Senatului (b110/2014, b163/2014 și b10/2018). Două dintre propunerile legislative au fost respinse de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, iar cea de a treia (b163/2014) se află în procedură legislativă la Camera Deputaților (plx587/2014).

5. Fără a ne pronunța asupra oportunității instituirii măsurii de siguranță constând în „castrarea chimică”, măsură aplicabilă doar în cazul săvârșirii anumitor fapte contra integrității și libertății sexuale comise împotriva minorilor, precizăm că aceasta nu poate fi realizată decât în condițiile în care sunt respectate dispozițiile Constituției și ale tratatelor și pactelor în materia drepturilor omului, în special a celor referitoare la dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, precum și la interzicerea torturii și a pedepselor și a tratamentelor inumane sau degradante.

Astfel, cu privire la reglementarea propusă prin proiect, sunt incidente dispozițiile art. 22 din Constituție care consacră dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, cele ale Convenției Europene a Drepturilor Omului - art. 3, privind interzicerea torturii și ale art. 8, referitor la respectarea vieții private și de familie (care include, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și dreptul

la integritate fizică, psihologică sau morală), cele ale Cartei drepturilor fundamentale a Drepturilor Omului - art. 1, referitor la demnitatea umană, art. 3, referitor la dreptul de integritate al persoanei și art. 5, referitor la interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, precum și cele ale art. 7 și 10 din Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice.

Precizăm că instituirea unei soluții legislative care să excludă *de plano* necesitatea exprimării neechivoce a consimțământului persoanei de a urma un tratament de „castrare chimică”, în toate situațiile, astfel cum se propune prin prezentul proiect, apare ca fiind în dezacord cu dispozițiile art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, referitoare la interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

Menționăm că, așa cum s-a subliniat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în Cauza Dvořáček c. Republica Cehă (par. 95), ale cărei considerente sunt aplicabile *mutatis mutandis*, precum și în Cauza Bogumil contra Portugalia (par.71), citată în cauza menționată anterior, incidența art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului referitor la interzicerea torturii și a tratamentelor este exclusă **numai dacă există un consimțământ în cunoștință de cauză asupra aplicării respectivului tratament**. În caz contrar, în situația în care sunt îndeplinite și celelalte criterii specifice referitoare la incidența acestui articol, se poate constata încălcarea dispozițiilor Convenției.

În ceea ce privește aplicarea castrării chimice, respectiv a unui tratament medical care să aibă ca efect inhibarea impulsurilor sexuale în cazul persoanelor care au săvârșit infracțiuni contra libertății și integrității sexuale, precizăm că aceste aspecte au fost analizate în rapoartele Comitetului pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT) al Consiliului Europei, înființat prin Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, ratificată de România prin Legea nr. 80/1994.

În mod constant, în rapoartele CPT referitoare la vizitele efectuate în state care prevăd posibilitatea aplicării respectivului tratament, s-a precizat că este necesară luarea de măsuri pentru a se asigura garanții adecvate pentru aplicare.

Astfel, în raportul¹ referitor la vizita efectuată între 24 martie și 2 aprilie 2009 în Republica Slovacia, publicat la data de 11.02.2010 (CPT/Inf (2010) 1), Comitetul a precizat că un astfel de tratament ar trebui să se bazeze întotdeauna pe o evaluare psihiatrică și medicală individuală amănunțită și administrat în mod pur voluntar. S-a arătat că pacientul ar trebui să fie pe deplin informat cu privire la toate efectele potențiale și la efectele secundare și ar trebui să aibă posibilitatea de a-și retrage consimțământul și de a i se întrerupe tratamentul în orice moment. Mai mult, administrarea de anti-androgeni ar trebui să fie combinată cu psihoterapia și alte forme de consiliere pentru a reduce și mai mult riscul de recidivă.

Totodată, în cuprinsul raportului, CPT recomandă îndeplinirea anumitor cerințe procedurale referitoare la informare, la modalitatea de exprimare a consimțământului, la necesitatea excluderii situațiilor de exercitare a unor presiuni pentru acceptarea tratamentului, precum și la asigurarea garanțiilor respectării drepturilor persoanei supuse tratamentului.

Reglementarea propusă prin proiect nu prevede însă nici definiția noțiunii de „castrare chimică”, nici cerințe suplimentare celei constând în tipul faptei săvârșite și nici criterii de apreciere a necesității și a posibilității aplicării măsurii.

Chiar dacă, așa cum rezultă din norma propusă la pct. 2 pentru art. 109¹ alin. (1) din Codul penal, măsura nu se aplică de drept, fiind lăsată la aprecierea instanței, ea devine obligatorie pentru persoana care a săvârșit fapta, fără ca acesteia să îi fie solicitat consimțământul și fără să se fi efectuat nicio investigație referitoare la posibilitatea aplicării respectivei măsuri în raport cu starea de sănătate a persoanei.

În acest context, menționăm și faptul că o soluție legislativă similară, reglementată în legislația penală a Republicii Moldova, a fost declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova prin Hotărârea nr. 18 din 04.07.2013.

¹ Disponibil la adresa <https://hudoc.cpt.coe.int/?i=p-svk-20090324-en-1>

*
* *

Având în vedere cele de mai sus, întrucât soluția legislativă propusă prin proiect este incompatibilă cu cerințele imperative ale Constituției, precum și ale pactelor și tratatelor în materia drepturilor omului la care România este parte, propunerea legislativă nu poate fi adoptată în forma propusă.

PREȘEDINTE

Florin IORDACHE

București
Nr. 331/01.04.2024